

Полтавський державний аграрний університет
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

**«РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ТА ЕМОЦІЙНОГО
ІНТЕЛЕКТУ ЯК НАЙВАЖЛИВИШИХ
SOFT-SKILLS XXI СТОЛІТТЯ
В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ»**

6 березня – 16 квітня 2023 року

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

УДК 316.422:159.9:37«20»(062.552)
Р 68

Організаційний комітет:

Аранчій Валентина Іванівна – кандидат економічних наук, професор, в.о. ректора Полтавського державного аграрного університету, *голова організаційного комітету*;

Галич Олександр Анатолійович – кандидат економічних наук, професор, перший проректор Полтавського державного аграрного університету, *заступник голови організаційного комітету*;

Горб Олег Олександрович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, проректор з науково-педагогічної, наукової роботи Полтавського державного аграрного університету, *заступник голови організаційного комітету*;

Світлична Алла Василівна – кандидат економічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій Полтавського державного аграрного університету;

Писаренко Володимир Вікторович – доктор економічних наук, професор, завідувач, професор кафедри маркетингу Полтавського державного аграрного університету;

Вакуленко Юлія Валентинівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, керівник Навчально-наукового центру інформаційно-комунікаційних освітніх технологій та освіти дорослих Полтавського державного аграрного університету;

Дудник Володимир Васильович – кандидат технічних наук, керівник відділу із забезпечення освіти дорослих та інноваційного розвитку Полтавського державного аграрного університету.

Роль соціального та емоційного інтелекту як найважливіших soft-skills XXI століття в освітньому процесі : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 6 березня – 16 квітня 2023. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – 472 с.
ISBN 978-617-554-134-0

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Роль соціального та емоційного інтелекту як найважливіших soft-skills XXI століття в освітньому процесі» (6 березня – 16 квітня 2023 року).

УДК 316.422:159.9:37«20»(062.552)

© Полтавський державний аграрний університет, 2023
© Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2023
ISBN 978-617-554-134-0

6. Маркова В. Н. Мондзаэмон Тикамацу о театральном искусстве. *Театр и драматургия Японии* : сб. ст. / отв. ред. Н. И. Конрад. М. : Наука, 1965. С. 66–83.

7. Мацуо Басё. Великое в малом. СПб. : Терция, Кристалл, 1999. 512 с.

8. Судзуки Д. Т. Дзэн-Буддизм // Дзэн-Буддизм: Судзуки Д. Т. Основы Дзэн-Буддизма. Кацуки С. Практика Дзэн / пер. с англ.; сост. и науч. ред. В. А. Шериев. Бишкек : МП «Одиссей», гл. ред. Кыргызской Энциклопедии, 1993. С. 3–468.

9. Федоренко Н. Т. Японские записи. М. : Сов. писатель, 1966. 416 с.

УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Хаджинова І. В.

старший викладач кафедри педагогіки та освіти

Маріупольський державний університет

м. Київ, Україна

Соціально-емоційна освіта (SEE) привертає значну увагу дослідників, педагогів і розробників навчальних програм у всьому світі вже майже три десятиліття. SEE необхідна для того, щоб діти розвивали навички самосвідомості та самоконтролю, підвищували соціальну обізнаність і покращували якість міжособистісних стосунків. Розвиток емоційного інтелекту дозволяє підвищити здатність розуміти себе та інших, виражати та регулювати свої емоції, розвивати здорові та дбайливі стосунки, співпереживати та співпрацювати з іншими, конструктивно вирішувати конфлікти, приймати правильні, відповідальні та етичні рішення, а також для подолання труднощів у суспільстві.

Соціально-емоційна освіта також сприяє вищим академічним досягненням, підвищенню просоціальної поведінки та зменшенню анти-соціальної поведінки, тривоги, депресії та самогубств, впливає на розвиток гармонійних стосунків, соціальній згуртованості та включеності в громади, позитивному ставленню до індивідуального та культурного розмаїття, а також справедливості та соціальної справедливості.

Сьогодні програми SEE широко й ефективно впроваджуються в школах по всьому світу, особливо в Північній Америці та Європі.

На сучасному етапі реформування освіти в Україні постає питання про формування соціально-емоційних навичок українських школярів. Ці навички є ключем до успішної соціалізації учнів, підготовці до дорослого життя.

Концепція Нової української школи націлена на особистісно зорієнтоване навчання, на формування особистості дитини, її характеру, ставлення до світу. У реформованому змісті освіти акцентовано увагу не тільки на пізнанні дитиною зовнішнього світу, але й на засвоєнні нею процесів взаємодії зі світом, розумінні смислів власної діяльності. Відтак важливою складовою процесу виховання стає розуміння себе, розвиток емоційного інтелекту, який являє собою здатність точно визначати емоції та пов'язані з ними потреби поза думками, фізичним станом, зовнішнім виглядом, поведінкою [1].

У Державному стандарті загальної початкової освіти визначено змістові орієнтири для цілісного розвитку особистості учня початкової школи і сформульовано наскрізні уміння, а саме: розв'язання проблем, критичне і творче мислення, співпраця, ефективне спілкування, розвиток власного емоційного інтелекту, дослідження, організація власної діяльності, рефлексія, вдумливе читання. Отже, розвиток емоційного інтелекту школярів є одним із пріоритетних завдань сучасної освіти [2].

В Україні практики соціально-емоційної освіти представлені програмами, які гуртуються на зарубіжному досвіді та реалізуються на різних рівнях, а саме: програма «Соціально-емоційне та етичне навчання» (СЕЕН), освітня програма за вальдорфською педагогікою, програма «Соціальні та емоційні компетентності XXI століття».

Програма «Соціально-емоційне і етичне навчання» – це міжнародна освітня програма, розроблена спеціалістами Університету Еморі для міжнародного використання. Суть програми (СЕЕН) полягає у виховуванні в учнів м'яких навичок за такими напрямками: соціально-емоційне навчання, відточування уваги, співпереживання та етична чуйність, системне мислення, стійкість та травмоорієнтовані практики.

В Україні Програма СЕЕН впроваджується з 2019 року у 26 закладах середньої освіти на всеукраїнському рівні у формі варіативного складника навчального плану, заходів та проектів. Програма орієнтована на учнів від 6 до 17 років та покликана формувати нове мислення, яке визнає взаємозалежність між людьми і потребу вирішувати проблеми та стимулювати зміни через діалог та співпрацю [3].

Наступним прикладом впровадження соціально-емоційної освіти в Україні є освітня програма за вальдорфською педагогікою, яка представляє собою гуманістичну систему навчання та виховання дитини, створену на початку ХХ століття, яка є загальноновизнаною та динамічно розвивається в усьому світі. За вальдорфською педагогікою сутність

освітнього процесу полягає не тільки в переданні соціального досвіду дорослими та засвоєння його дітьми, а й у всебічному розвитку відповідно до внутрішніх потреб особистості на різних вікових етапах, через гармонійне поєднання та вдосконалення мисленневих, емоційних і вольових функцій у процесі пізнавального та емоційно-вольового опрацювання навчального матеріалу. Учні вальдорфської школи не просто сприймають матеріал на когнітивному рівні, але й переживають його в особистісному, концептуальному плані [4].

Програма «Соціальні та емоційні компетентності XXI століття» в Україні розпочалася у 2016 році. Вона орієнтована на учасників 6–17 років та покликана розвивати емоційні та соціальні навички школярів із першого до останнього класу. Розвиток таких навичок дає змогу зокрема: знизити рівень стресу, позбутися шкідливих звичок, конфліктної поведінки та булінгу; покращити психологічне здоров'я, академічні успіхи, соціальну активність, довіру до школи тощо [5].

Отже, соціально-емоційна освіта є запорукою розвитку зрілої, гармонійно розвиненої особистості, готової критично мислити та протистояти небажаним впливам суспільства, а впровадження міжнародних практик соціально-емоційної освіти в закладах загальної середньої освіти є важливою метою реформування освіти в цілому.

Література:

1. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 16.04.2023).
2. Державний стандарт початкової освіти. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-p#Text> (дата звернення: 16.04.2023).
3. Соціально-емоційне та етичне навчання в Україні. *ЕдКемп Україна*. URL: <https://www.edcamp.ua/seelukraine/shcho-take-seen/> (дата звернення: 16.04.2023).
4. Мезенцева О. Методичні рекомендації до освітньої програми за вальдорфською педагогікою. Наїрі, 2019. 128 с.
5. Освітня програма позитивного розвитку «Соціальні та емоційні компетентності XXI століття». *Lions Clubs International District 134 Ukraine*. URL: <http://www.lions.org.ua/programi/lions-quest/> (дата звернення: 16.04.2023).